

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI ADLIYA VAZIRLIGI

**Ҳоким ёрдамчиси томонидан амалга оширилиши лозим бўлган
вазифалар бўйича**

УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА

ТОШКЕНТ - 2024

ҲОКИМ ЁРДАМЧИСИ ТОМОНИДАН АМАЛГА ОШИРИЛИШИ ЛОЗИМ
БЎЛГАН ВАЗИФАЛАР БЎЙИЧА

УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА

УДК -----

ББК -----

Ҳоким ёрдамчиси томонидан амалга оширилиши лозим бўлган вазифалар бўйича услубий қўлланма. Т.: Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, 2024. 18 бет.

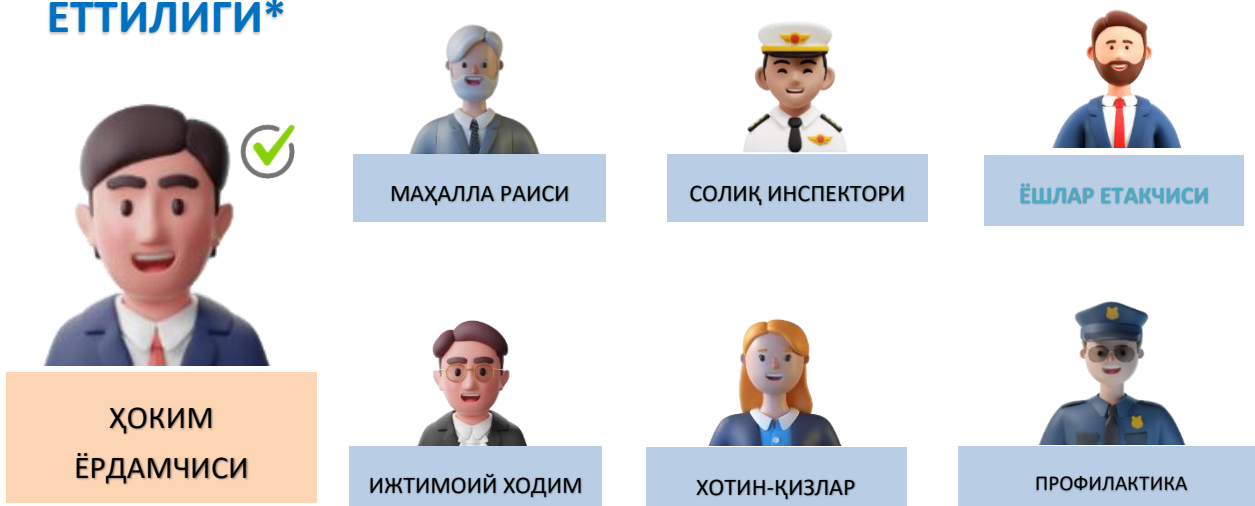
Мазкур услубий қўлланма ҳоким ёрдамчилари томонидан аҳолини тадбиркорликка жалб қилиш, аҳоли ўртасида ишсизликни камайтириш ва ҳоким ёрдамчилари томонидан бажарилиши лозим бўлган вазифаларни қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилишини таъминлаш мақсадида ишлаб чиқилди. **Мазкур услубий қўлланма тавсиявий хусусиятга эга.**

МУНДАРИЖА

1.	МАҲАЛЛА ЕТТИЛИГИ КИМЛАРДАН ИБОРАТ ВА ҲОКИМ ЁРДАМЧИСИНИНГ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ	5
2.	ҲОКИМ ЁРДАМЧИЛАРИ ФАОЛИЯТИНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ	6
3.	ҲОКИМ ЁРДАМЧИЛАРИ ТОМОНИДАН АҲОЛИНИ ХАТЛОВДАН ЎТКАЗИШ ВА ЁШЛАРНИ ХУНАРМАНДЧИЛИК ҲИСОБИГА БАНДЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ	7
4.	ҲУРАНМАНДЧИЛИК ВА ҲУНАРМАНДЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИНИ СОТИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ	8
5.	ҲОКИМ ЁРДАМЧИЛАРИ ТОМОНИДАН ИШСИЗЛАРНИ ҲАҚ ТЎЛАНДИГАН ЖАМОАТ ИШЛАРИГА ЖАЛБ ҚИЛИШ	9
6.	ҲОКИМ ЁРДАМЧИЛАРИ ТОМОНИДАН ИШСИЗ ШАХСЛАРНИ КАСБ-ҲУНАРГА ЎҚИТИШ	11
7.	ИШСИЗЛАРНИ КАСБГА ТАЙЁРЛАШ, ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ВА ЯНГИ ТАДБИРКОРЛИКНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА МАВЖУД ТАДБИРКОРЛАР ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ	12
8.	МАҲАЛЛАДА ТАДБИРКОРЛИК САЛОҲИЯТИНИ АНИҚЛАШ	13
9.	ҲОКИМ ЁРДАМЧИЛАРИ ТОМОНИДАН ТОМОРҚА ЕР ЭГАЛАРИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ВА ЎСИШ НУҚТАЛАРИ ЁРДАМИДА МАҲАЛЛАДАГИ МУАММОЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШ	14
10.	ҲОКИМ ЁРДАМЧИСИНИНГ БЎШ ТУРГАН ОБЪЕКТЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ БЎЙИЧА АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ	15
11.	ҲОКИМ ТОМОНИДАН ТОМОРҚАНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЮЗАСИДАН АҲОЛИГА БЕРИЛАДИГАН ТАВСИЯ(МАСЛАҲАТ)ЛАР	16
12.	ФОЙДАЛАНИЛГАН НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАР	17

МАҲАЛЛА ЕТТИЛИГИ КИМЛАРДАН ИБОРАТ?

МАҲАЛЛА ЕТТИЛИГИ*

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 21 декабрдаги ПФ-209-сон Фармонида асосан ҳоким ёрдамчилари қуйидаги вазифаларни амалга ошириш лозим:

Ҳоким ёрдамчилари фаолиятининг асосий йўналишлари

маҳалладаги аҳолининг бандлик даражасини, оилаларнинг даромад манбаларини, томорқа ерларидан фойдаланиш ҳолатини ҳамда даромадли меҳнатга бўлган интилиши ва эҳтиёжларини хонадонбай ўрганиш ва таҳлил қилиш;

доимий даромад манбаига эга бўлмаган ва ишсиз аҳолининг, айниқса, ёшлар ва хотин-қизларнинг қизиқишларини ўрганиш орқали уларни касб-ҳунар ва тадбиркорликка ўргатувчи ўқув марказларига йўналтириш ҳамда ўқишни тамомлаган битирувчиларнинг бандлигини таъминлашга ёрдам бериш;

маҳаллада истиқомат қилувчи аҳолининг оилавий тадбиркорлигини ривожлантириш, жумладан уларнинг ҳунармандчилик, касаначилик, томорқадан самарали фойдаланиш, кичик ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш ва бошқа турдаги фаолиятни йўлга қўйиши учун оилавий тадбиркорлик дастурлари доирасида кредитлар олишда кўмаклашиш;

маҳалладаги иш билан банд бўлмаган аҳолининг тадбиркорлик ва доимий даромад келтирувчи фаолият билан шуғулланишини йўлга қўйиш мақсадида уларга иссиқхона қуриш, томорқасини суғориш учун вертикал суғориш қудуқларини бурғилаш, қишлоқ хўжалиги кооперативига аъзо бўлиш, асбоб-ускуна ва меҳнат қуролларини харид қилиш, бино ва иншоотнинг ижара тўлови ҳамда касб-ҳунар ва тадбиркорликка ўқиши учун субсидиялар олишда кўмаклашиш;

аҳоли томорқаларидан самарали фойдаланишни ташкил этиш, уй шароитида деҳқончилик, чорвачилик, паррандачилик, қуёнчилик, асаларичилик, уруғчилик, кўчатчилик, гулчилик каби фаолият турларини йўлга қўйишга кўмаклашиш;

маҳаллада тадбиркорликни ривожлантиришнинг ички имкониятлари, тадбиркорлик бўйича ихтисослашув ва меҳнат ресурсларини инobatга олган ҳолда, уни ривожлантиришга туртки берадиган омиллар ва йўналишларни белгилаш, уларни ишга солиш орқали маҳалланинг иқтисодий ривожланишини таъминлаш;

маҳалладаги мавжуд бўш иш ўринларини ҳамда хўжалик юритувчи субъектларнинг мавсумий ишчиларга бўлган талабини аниқлаш орқали ишсизларни, биринчи навбатда, «темир дафтар», «аёллар дафтари» ва «ёшлар дафтари»га киритилган ёшлар ва хотин-қизларни бўш (вакант) иш ўринларига жойлаштириш ҳамда ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб қилиш;

тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишга тўсиқ бўлаётган муаммоларнинг (муҳандислик-коммуникация тизимларига уланиш ва улардан фойдаланиш, турли хил фаолиятни йўлга қўйиш учун рўхсатномалар ва лицензиялар олиш, бўш бино ва ер майдонларини тадбиркорлик билан шуғулланиш учун ажратиш ва бошқалар) тегишли ташкилотлар томонидан ҳал этилишини ташкил этиш;

маҳалланинг ихтисослашувидан келиб чиқиб, кооперация асосида тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш истагини билдирган етакчи тадбиркорларга имтиёзли кредитлар ажратишни ташкил этиш, уларга тадбиркорлик билан мустақил шуғулланиш тажрибасига эга бўлмаган фуқароларни ўз фаолиятини йўлга қўйиши учун уларга бириктириш;

маҳалладаги бўш бино ва ер майдонларини аниқлаб, уларни белгиланган тартибда тадбиркорлик субъектларига ажратиш бўйича тегишли ташкилотларга таклифлар киритиш;

Ҳоким ёрдамчилари томонидан аҳолини хатловдан ўтказиш жараёнида хонадонлар қуйидаги 4 тоифага ажратилади

ҲОКИМ ЁРДАМЧИЛАРИ ТОМОНИДАН ЁШЛАРНИ ҲУНАРМАДНИЧИЛИК ҲИСОБИГА БАНДЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ

Маҳсулотни сотиш йўналишлари:

1

Савдо дўконлари, ҳунармандчилик марказлари, ҳунармандчилик фестиваллари, “Ҳунарманд” уюшмаси қошидаги “Craft ant Art” МЧЖ орқали

2

Уюшма қошида ташкил этилган www.uzcrafts.com, www.youngcrafters.uz ва www.etsy.com интернет-магазин орқали

ҲОКИМ ЁРДАМЧИЛАРИ ТОМОНИДАН ИШСИЗ АҲОЛНИ ҲУНАРМАНДЧИЛИККА ЖАЛБ ЭТИЛИШИДА ҲУНАРМАНДЧИЛИК ЙЎНАЛИШЛАРИ

T/p	Ҳунармандчиликнинг асосий йўналишлар	Шогирдлар сони
1.	Ганч ўймакорлиги	5
2.	Қўлда гилам тўқиш	10
3.	Қўлда газламалар тўқиш	10
4.	Тош ўймакорлиги	5
5.	Миниатюра, ранг тасвир, наққошлик ва бўёқли нақшлар	10
6.	Кандакорлик, мисгарлик буюмлари	10
7.	Металлдан ясалган буюмлар	5
8.	Тунукадан ясалган буюмлар	5
9.	Миллий пойабзал тайёрлаш	10
10.	Миллий либослар тайёрлаш	10
11.	Бош кийимлар тайёрлаш	10
12.	Ёғоч ўймакорлиги	10
13.	Суякка ўйма нақш солиш	5
14.	Гул босилган газламалар ва чокли буюмлар	10
15.	Каштачилик	10
16.	Зардўзлик буюмлари	10
17.	Муסיқа асбоблари	5
18.	Чинни, фаянс ва сопол буюмлари	10
19.	Қимматбаҳо металлдан ясалган заргарлик буюмлари	10
20.	Ўйинчоқлар	10
21.	Майда ҳайкалтарошлик буюмлари	10
22.	Чарм маҳсулотлари	10
23.	Муаллифлик мебелларини тайёрлаш	5
24.	Ёғочдан тайёрланган халқ ҳунармандчилиги маҳсулотлари	5
25.	Печка ва каминлар яшаш	5
26.	Новдалардан буюмлар тўқиш	10
27.	Мозайка ишлари	5
28.	Кўзгу тайёрлаш	5
29.	Шиша пуфлаш ишлари	5
30.	Ҳажмли ва шаклли қолипларда қуйилган буюмлар	5
31.	Соатсозлик	5
32.	Эмаллаш ишлари	5
33.	Эсдалик буюмлари	10
34.	Оддий металлдан миллий услубда тайёрланган тақинчоқлар	10

ҲОКИМ ЁРДАМЧИЛАРИ ТОМОНИДАН ИШСИЗЛАРНИ ҲАҚ ТЎЛАНДИГАН ЖАМОАТ ИШЛАРИГА ЖАЛБ ҚИЛИШ:

шаҳарлар, туманлар, аҳоли пунктлари, маҳаллалар ҳудудларини ва бошқа ҳудудларни ободонлаштириш;

уй-жой коммунал объектлар ва бошқа инфратузилма объектлари ҳудудларига туташ уй-жой фонди объектларини таъмирлаш;

кўчаларни, йўлларни ва йўлакларни таъмирлаш;

Қишлоқ хўжалиги ишлари, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш ва қайта ишлаш қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ҳосилини йиғиб-териб олиш, ирригация ва мелиорация тармоқларини таъмирлаш;

ногиронлиги бўлган шахсларни, кексаларни, беморлар ва бошқа шахсларни парваришлаш;

саноат ташкилотларида ва хизматлар кўрсатиш соҳасида ишлар;

Объектларни қуриш, реконструкция қилиш ва таъмирлаш;

Ҳоким ёрдамчиси ҳақ тўланадиган
жамоат ишлари жалб қилиш бўйича
Бандликка кўмаклашиш марказига
тавсия беради

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2021 йил 3 декабрдаги ПҚ-31-сон қарорига
асосан «Жамоат ишлари жамғармаси» дан
ишсиз аҳолини ҳақ тўланадиган жамоат
ишларига жалб этиш харажатлари учун —
222 млрд сўм ажратилади.

Жамоат ишлари жамғармасидан

Бюджет ташкилотларига

822 минг-1,6 млн. сўмгача тўлиқ

тўлаб берилади

Тадбиркорлик субъектларига

1,6 млн.сўмгача қоплаб берилади

(иш ҳақининг 50 фоизи)

ҲОКИМ ЁРДАМЧИСИ МАҲАЛЛА ҲУДУДИДА ИШЛАШ ИСТАГИДА БЎЛГАН КИШИЛАРНИ ВАКАНТ ЖОЙЛАРГА ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ МАҚСАДИДА МЕҲНАТ ОРГАНЛАРИ БИЛАН ҲАМКОРЛИҚДА ҚАНДАЙ ВАЗИФАЛАРНИ АМАЛГА ОШИРАДИ?

- 1 мавжуд бўш иш ўринларини аҳоли бандлигига кўмаклашиш маркази (АБКМ) орқали ёки интернет сайтлари орқали аниқлайди;
- 2 маҳалладаги ишсиз фуқароларга бўш (вакант) иш ўринларини таклиф этади;
- 3 ишсизларни мақбул келган иш ўринлари бўйича аҳоли бандлигига кўмаклашиш марказига йўлланма олиш учун юборади.
- 4 бўш иш ўринларига банд бўлмаган аҳолини ишга жойлашишини назорат қилади.
- 5 ишсизларни ишга жойлашганлигини мониторинг асосида ўрганиб боради

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОПЕРАТИВИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ ОРҚАЛИ ИШСИЗЛАР, “ТЕМИР ДАФТАРИ”, “АЁЛЛАР ДАФТАРИ”, “ЁШЛАР ДАФТАРИ”ДАГИ ШАХСЛАРНИНГ БАНДЛИГИГА КўМАКЛАШИШ ЙўНАЛИШИ

КАСБ-ҲУНАРГА ҶЎҚИТИШ ҚУЙИДАГИ ҶЎҚУВ МУАССАСАЛАРИДА АМАЛГА ОШИРИЛАДИ:

- 1 • маҳалла касб-ҳунарغا ўқитиш масканлари;
- 2 • “Ишга марҳамат” мономарказлари ва касб-ҳунарغا ўқитиш марказлари;
- 3 • профессионал таълим ташкилотлари;
- 4 • Хўжалик юритувчи субъектларнинг ўқув марказлари;
- 5 • давлат бошқарув органлари, хўжалик бирлашмаларининг малака ошириш ва қайта тайёрлаш тизими ташкилотлари ҳамда уларнинг ҳузуридаги ўқув марказлари;
- 6 • таълим фаолиятини амалга ошириш бўйича тегишли тартибда рухсатномага (лицензия) эга бўлган ташкилотлар;
- 7 • шогирдларга касб ўргатиш имкониятларига ва “Ҳунарманд” уюшмасига аъзо бўлган ҳунармандларнинг “Уста-шогирд” мактаблари

КАСБ-ҲУНАРГА ҶЎҚИТИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

САНОАТ соҳаси бўйича

Текстил корхоналарида ишлаб чиқариш устаси
Мебел ишлаб чиқариш устаси
Металл буюмларни ишлаб чиқариш устаси
Юк кўтарувчи кран оператори
Заргарлик ва бошқалар

ХИЗМАТ КўРСАТИШ соҳаси

Чеварчилик
Сартарошлик (*аёллар ва эркеклар*)
Косметолог, Нейл-стилист
Ошпаз-қандолатчи
Официант-батлер
IT, компьютер саводхонлиги (*1С бухгалтерия*)
Уқаловчи (болалар учун)
Ёш болаларга энага ва кексаларни парваришлаш
Маиший электротехник буюмларни таъмирлаш
Автосервис (электрик, кузовмоторист) ва бошқалар

УМУМҚУРИЛИШ соҳаси

Сантехника
Электрик
Пайвандловчи (электр-газ-аргон)
Гипсокартонга ишлов бериш
Қурилиш ишлари (ғишт терувчи, сувоқчи ва буюкчи)
Алюминий ва пластик профиллар билан ишлаш

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ соҳаси

Иссиқхона ва лимончилик
Гидропоника технологияси

ИШСИЗЛАРНИ КАСБГА ТАЙЁРЛАШ, ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ МЕХАНИЗМИ

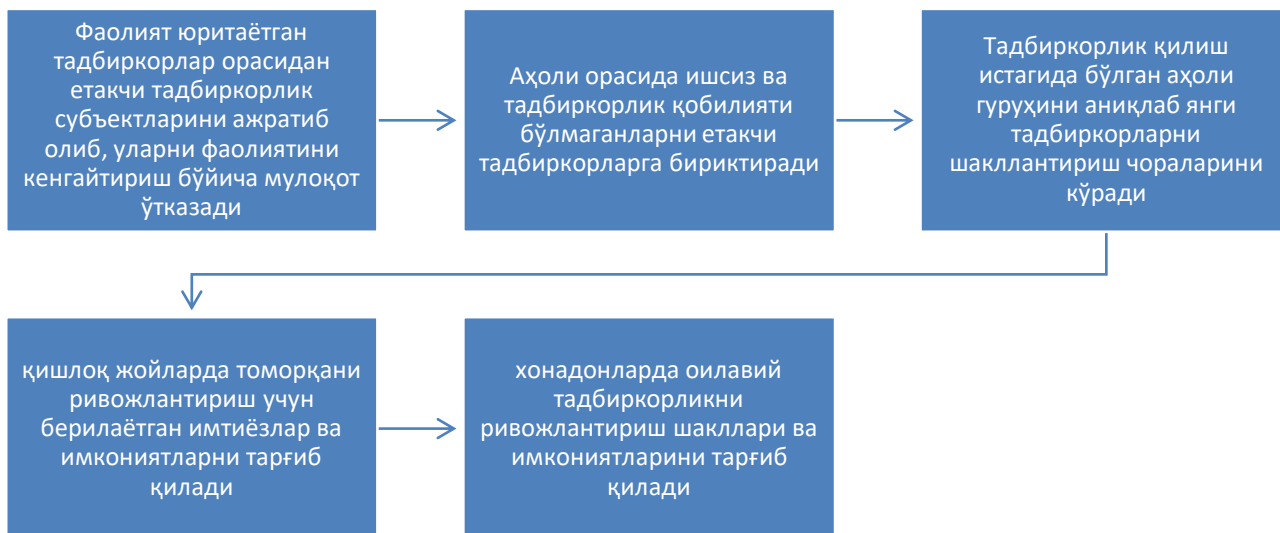

Маҳаллада янги тадбиркорликни ташкил этиш ва мавжуд тадбиркорлар фаолиятини ривожлантириш учун қуйидагиларни амалга оширади:

МАҲАЛЛАДА ТАДБИРКОРЛИК САЛОҲИЯТИНИ АНИҚЛАШДА ҚУЙИДАГИЛАР АМАЛГА ОШИРИЛАДИ

Оилавий тадбиркорлик дастури асосида фуқароларга имтиёзли кредитлар олиб, ундан даромад олиш имкониятлари таклиф қилинади

Мотороллер			Мотокультиватор		
Харажат	Даромад	Соф фойда	Харажат	Даромад	Соф фойда
Бир дона 25,0 млн.сўм	Бир кунда 250 минг.сўм	Бир кунда 210 минг.сўм	Бир дона 8,0 млн.сўм	Бир кунда 250 минг.сўм	Бир кунда 186 минг.сўм
Бир кунлик ёқилғи 40 минг.сўм	Бир ойда 7,5 млн.сўм	Бир ойда 6,3 млн.сўм	Бир кунлик ёқилғи 64 минг.сўм	Бир ойда 7,5 млн.сўм	Бир ойда 5,6 млн.сўм
Бир ойлик ёқилғи 1,2 млн.сўм			Бир ойлик ёқилғи 1,9 млн.сўм		

Тадбиркорлик фаолиятини бошламоқчи бўлган ишсизларга асбоб-ускуна, меҳнат қуроолларини харид қилиш ва бино-иншоот ижара тўлови учун субсидиялар ажратиш

Ҳоким ёрдамчиси

тадбиркорлик фаолиятини бошламоқчи бўлган ишсизларга асбоб-ускуна, меҳнат қуроолларини харид қилиши ва бино иншоот ижара тўловини қоплаш учун субсидия ажратиш орқали бандлигига кўмаклашади

Асбоб-ускуна ва меҳнат қурооллари харид қилиш учун субсидия

- 1 тадбиркорлик фаолиятини бошламоқчи ҳамда ўзини ўзи банд қилиш истаги бўлган ишсиз фуқаролар рўйхати шакллантирилади;
- 2 ишсиз фуқаро касб-хунарга ёки тадбиркорлик кўникмаларига ўқитилади;
- 3 тадбиркор сифатида давлат рўйхатидан ўтган ёки ўзини ўзи банд қилган фуқаро зарурий меҳнат қуроолини харид қилиш учун меҳнат органига йўналтирилади;
- 4 фуқаро билан ижтимоий контракт тузилади ва харид қилинган меҳнат қуроолдан унумли фойдаланиши ўрганиб борилади.

Бино иншоот ижара тўлови учун

- 1 тадбиркорлик фаолиятини бошлаётган бино иншоот ижараси учун субсидия олмақчи бўлган фуқароларга меҳнат органи билан ҳамкорликда субсидия ажратиш чоралари кўрилади;
- 2 бино иншоот ижара ҳақининг тўлаб берилиши назорат қилинади;
- 3 фуқаро билан ижтимоий контракт тузилади ва бино иншоотдан ижара асосида фойдаланиш ҳолати мониторинг қилинади.

Асбоб-ускуна ва меҳнат қурооллари харид қилиш учун

7 млн.сўмгача

Уч ой мобайнида олинган бино ва иншоотнинг ижара тўлови харажатларини қоплаш учун

Базавий ҳисоблаш миқдорининг 10 баробаригача

2,7 млн.сўмгача

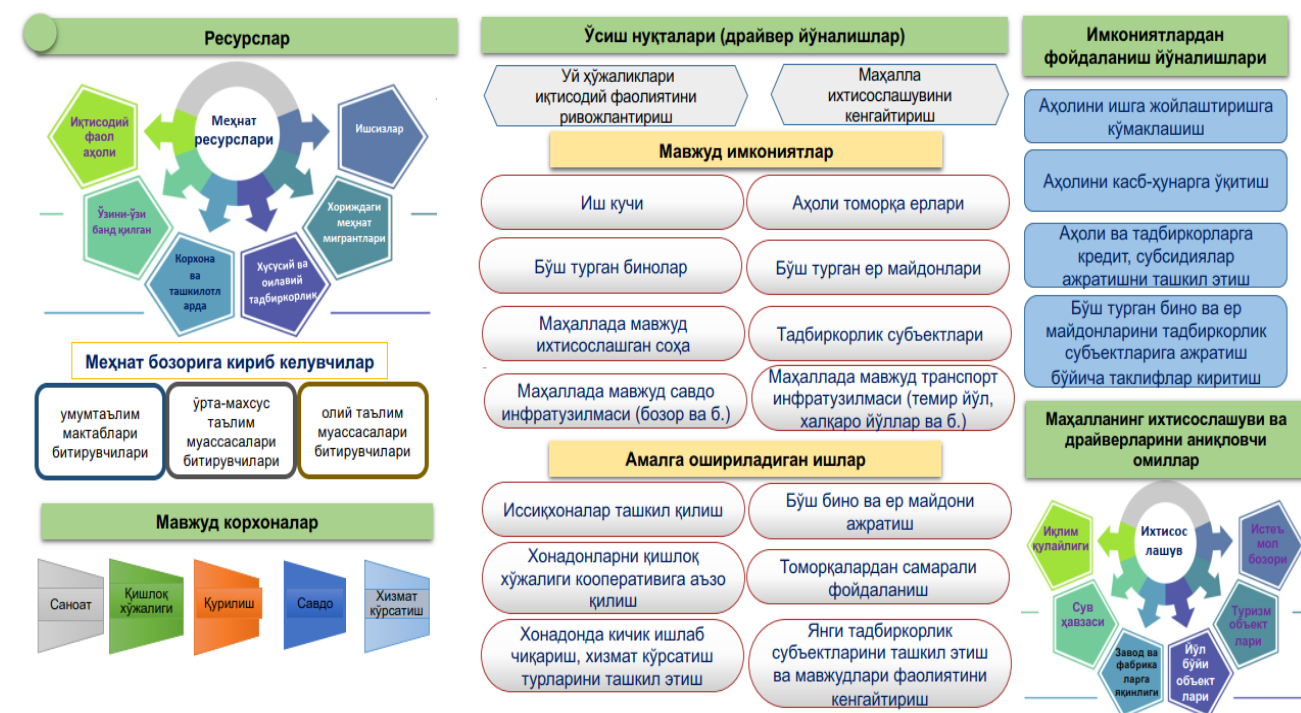
Компьютер хизматлари кўрсатиш марказини очиб **бизнес режаси**. Аҳолига компьютерда ёзиш, принтерда **чиқариш, нусха кўчириш** ҳамда **фотосуратга олиш** хизматларини кўрсатиш учун **9 000 000 (тўққиз миллион) сўм** миқдоридан банк кредити олинади. Хизмат кўрсатиш натижасида ойига **3,0 млн. сўм** даромад олинади ва **2 та иш ўрни** яратилади. Кредитни 1,5 йилда тўлиқ қайтариш мумкин.

**ҲОКИМ ЁРДАМЧИСИ ТОМОРҚА ЕР ЭГАЛАРИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ
УЧУН АЖРАТИЛАЁТГАН МОЛИЯВИЙ ДАСТАКЛАР ҲАҚИДА ҚУЙИДАГИ
МАЪЛУМОТЛАРНИ МАҲАЛЛА АҲОЛИСИГА ЕТКАЗАДИ ВА УЛАРДАН**

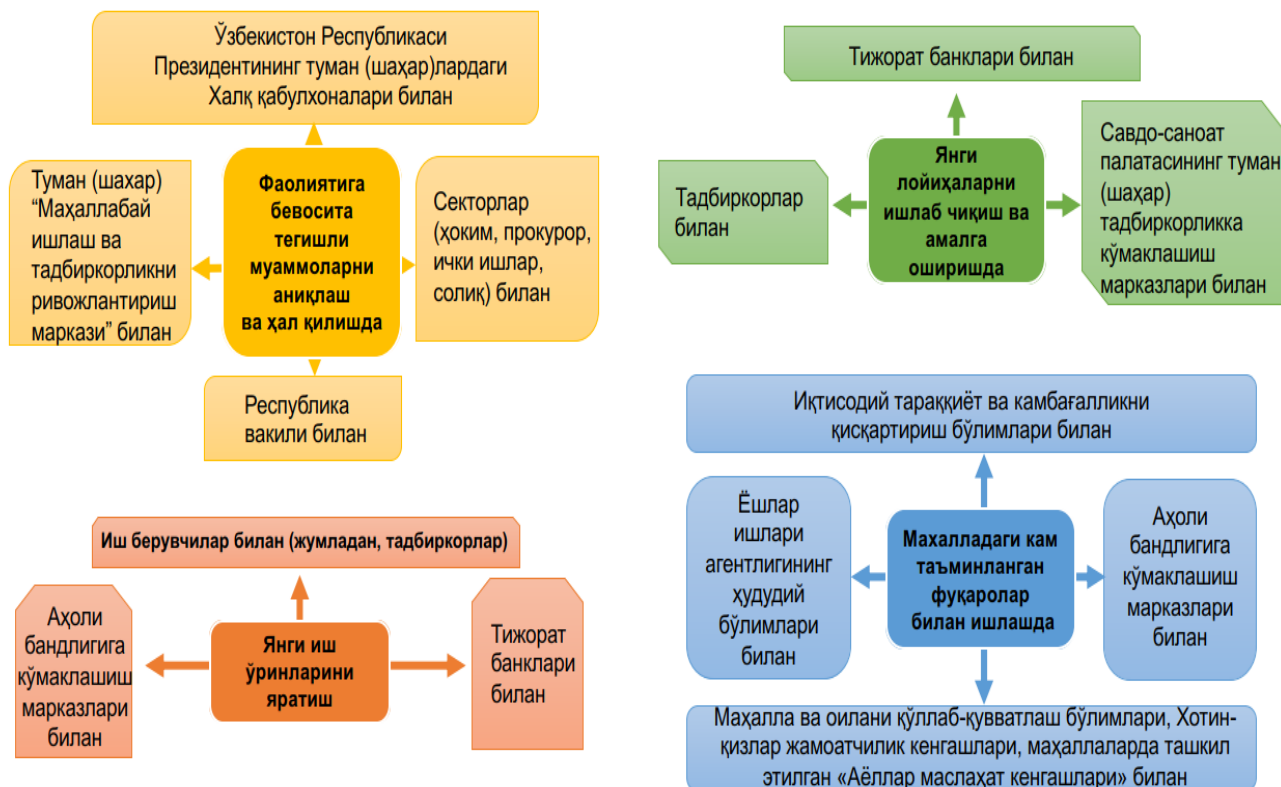
- 1 Аҳоли томорқаларига хизмат кўрсатадиган “Томорқа хизмати” МЧЖларни моддий-техника базасини кучайтириш учун уларни молиявий қўллаб-қувватлаш;
- 2 Суғориш тизимини яратиш ва яхшилаш, сув насосларини ўрнатиш, артезиан қудуқлар қазиш учун субсидия ажратиш ажратиш;
- 3 Томорқа ер эгаларининг янги турдаги қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришни рағбатлантириш;
- 4 Қишлоқ хўжалиги техникаси, технологиялар, асбоб-ускуналар ҳамда иссиқхоналари билан таъминлаш бўйича лизинг фаолиятини амалга ошириш.

**ЎСИШ НУҚТАЛАРИ ЁРДАМИДА МАҲАЛЛАДАГИ МАВЖУД
МУАММОЛАРНИ ҲАЛ ҚИЛИШ**

Ўсиш нуқталарини АНИҚЛАШ ВА ШАКЛЛАНТИРИШ

Ҳоким ёрдамчисининг маҳалладаги ўз фаолияти доирасидаги муаммоларни ҳал қилишда, ўсиш нуқталарини шакллантириш юзасидан ваколатли давлат ташкилотлари билан ўзаро ҳамкорлиги

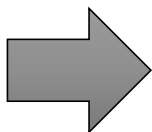

Ҳоким ёрдамчисининг бўш турган объектлардан самарали фойдаланиш бўйича асосий вазифалари

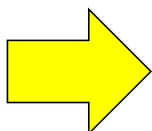

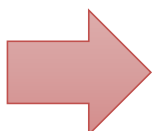
Ҳоким томонидан томорқани ривожлантириш юзасидан аҳолига бериладиган тавсия(маслаҳат)лар

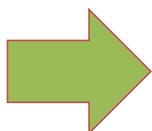
Бодомнинг серҳосил 20 дан ортиқ тури мавжуд. Бодом 60 йил ҳосил беради. 1 туп бодом дарахтидан ўртача (кўпи билан 15 кг гача, энг ками 4 кг) 8-10 кг ҳосил олинади. Етиштирилган ҳосилнинг ўртача 3-5%и ички истеъмолга, қолган қисми бозорга олиб чиқиб сотилади. 1 сотих томорқа ер майдонида ўртача 9 та кўчат экиш мумкин. 10 сотих томорқа ер майдонида 90 туп бодом кўчати экилади. Ўртача ҳосил йилига 1 тонна ни ташкил этади. Даромад 40-50 млн сўм бўлади.

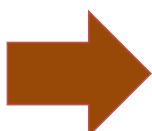
Томорқада лимонни иссиқхонада ва траншея шаклида (ҳандақ) ўстириш мумкин. Лимон кўчати саккизинчи йилга бориб тўлиқ ҳосилга киради. 1 сотихга 3x3 м схемада 10 дона кўчат экилади. Шунда бир сотих ердаги ҳосилдорлик ҳандақда 250-300 кг ни, иссиқхонада 500 кг ни ташкил қилади. Жорий нарх бўйича 1 сотих лимонзордан 5,0-10 млн сўмгача, 10 сотихдан эса 50-100 млн сўмгача тушум қилиш мумкин.

Кузда 10 сотих томорқага экилган саримсоқдан май-июнь ойига келиб 1- 1,2 тонна ҳосил олиш мумкин. Бунда даромад 30-36 млн сўмни ташкил этади. Куз ойларигача эса унинг жойига бошқа турдаги экин экиб яна кўшимча шунча даромад олиш мумкин.

10 сотих майдонга бодринг экиш учун 200 г уруг 30 минг сўм сарфланади. Умумий харажатлар 645 минг сўмни ташкил этади. 10 сотихда 3-5 тонна ҳосил олиш мумкин. Шунда 30-50 млн сўмгача даромад олиш мумкин. Иссиқхонада эса бундан 5 баравар кўп даромад олинади.

Агар 100 бош қуён боқилса, ўртача йилига ҳар бири 5 тадан болалайди ва жами 500 тага кўпаяди. 1 бош қуённинг ўртача нархлари 80 000 сўмдан бўлганда, 250 тасини сотишдан 20 млн сўм тушум бўлади. Қолган 250 тасини сўйиб сотиш орқали 25 млн сўм тушум олиш мумкин. Бунда 1 дона қуён ўртача 5 кг гўшт қилади ва 1 кг қуён гўшти 50-60 минг сўмдан бўлса, 250*5*50 000 сўмдан 62,5 млн ва шунча қуён териси ўртача 10 минг сўмдан 2,5 млн сўм бўлади. Ҳаммаси бўлиб 85 млн сўм сўм даромад олади. Бунда харажатлар 25 млн сўмни ташкил этади. Соф фойда 60 млн сўм бўлади.

Фойдаланилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 21 декабрдаги “Маҳалла институтининг жамиятдаги ролини тубдан ошириш ва унинг аҳоли муаммоларини ҳал этишда биринчи бўлин сифатида ишлашини таъминлашга қаратилган чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-209-сон Фармони
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 3 декабрдаги “Маҳаллада тадбиркорликни ривожлантириш, аҳоли бандлигини таъминлаш ва камбағалликни қисқартириш масалалари бўйича ҳоким ёрдамчилари фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-31-сон қарори
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 21 декабрдаги “Маҳаллада тадбиркорликни ривожлантириш, аҳоли бандлигини таъминлаш ва камбағалликни қисқартириш бўйича давлат сиёсатининг устувор йўналишлари тўғрисида”ги ПФ-29-сон Фармони
4. Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 22 июндаги “Ёшлар ва хотин-қизларни касб-ҳунар ва тадбиркорликка ўқитиш дастурларини самарали амалга ошириш ҳамда уларнинг тадбиркорлик фаолияти учун микрокредитлар ажратиш чора-тадбирлари тўғрисида” 388-сон қарори
5. Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 16 августдаги “Маҳаллада тадбиркорликни ривожлантириш, аҳоли бандлигини таъминлаш ва камбағалликни қисқартириш масалалари бўйича туман (шаҳар) ҳокимларининг ёрдамчилари фаолияти самарадорлигини янада ошириш бўйича намунавий концепцияни тасдиқлаш тўғрисида”ги 450-сон қарори
6. Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 18 июндаги 380-сон қарори билан тасдиқланган Фуқаролар йиғини тўғрисидаги намунавий низом